

nasvetovano zvišanje plač je pač minimum tega, kar se mora storiti, če se hoče ohraniti naše ljudsko šolstvo. In koliko bi to veljalo? Zvišanje funkcijskih doklad na enorazrednicah od 60 na 100 K bi znašalo na leto 6280 K, za 25% zvišanje temeljnih plač pa je potrebno okroglo 200.000 K. Vsa ta nujno potrebna regulacija bi torej stala 206280 K na leto. Ko bi ne bilo v dež. zboru klerikalne obstrukcije, bi se ta načrt že lahko letos rešil in bi lahko učiteljstvo že od novega leta dobivalo zvišane prejemke — tako pa naj se zahvali učiteljstvo pri dr. Šusteršiču in Jakliču, da iz te regulacije ne bo nič.

Učiteljeva stanovska zavest.

Šola je zavod, ki je ustanovljen v vzgojo in pouk narodove dece. Zato jo imenujemo ljudsko ali narodno šolo. Činitelj, ki je poklican, delovati na tem zavodu, je ljudski ali naroden učitelj. Imenitna in težavna je njegova naloga! Da ji more biti kos, je izprva potreba, da je popolnoma mož na svojem mestu, t. j. imeti mora stanovsko izobrazbo ter mar mu mora biti, da si jo neprestano dopolnjuje. Kdor tej zahtevi ne zadostuje, oni ni za učiteljski stan, on torej i ne more biti prešinjen o imenitnosti svojega poklica, ker ga zaradi nedostojne naobrazbe ne pozna. Kdor pa tega nima, tudi nima stanovske zavednosti. V interesu našega ugleda, v pospešitev naše stanovske zavesti je tedaj v prvi vrsti treba to, da glasno zahtevamo: „Med ljudsko učiteljstvo ne sprejmite nikogar, ki za to poslovanje ni povsem kvalifikovan!“

Vestno izpolnjevanje dolžnosti pridobiva učitelju spoštovanje in zaupljivost pri narodu. Bodi torej vesten, dragi tovariš, v vsem svojem stremljenju! Učitelj, ki si je svest, da stori, kar mora, tudi ve, da ga ljudstvo ceni, da se zaupljivo obrača do njega ter da mu radostno izročeva svoj najdražji zaklad, svojo deco, v izobraževanje. In to kaj velja! Ta zavest je pravemu učitelju ponos.

Ljudski učitelj, ki mu je res pri srcu njegov stan, pri vsaki priliki kaže občinstvu, da je rad to, kar je, da je ponosen na svoj stan. Neustrašeno in odločno se potega za svoj in svojcev interes! To mu okrepi stanovsko zavest! — Rad, da, najraje zahaja med svoje kolege. V učiteljskih društvih mu je najljubše zavetišče! Kdor se rajši z drugimi nego z učitelji tovariši druži, ta kaže pač malo stanovske zavesti!

V občevanju z neučitelji bodi učitelj sploh prav previden! Ako je prepričan o ceni in o važnosti svojega stanu, potem itak ve, s kom mu je občeovati. Ne daj se vsakemu v zobe, ne pobrati se s komurkoli! Bodi previden na vseh potih. To ti velewa tvoj ponos! Dostojno se vedi vsakomur nasproti, a ne usiluj se nikomur. To bi bilo proti tvoji stanovski zavesti.

Ne klečeplazi, v brk povej vsakomur svoje mnenje! Lizuna nihče ne mara. Bodi odkrit značaj, ker moraš vzgajati sam značaje! Bodi mož beseda! Pošteno se bori in poteguj vselej za pravico! Vse to zahteva tvoj vzvišen poklic. Če pa tega vsega ne zmoreš, potem si izgrešil življensko nalogo, potem pač ne moreš reči, da ti je stanovska zavest voditeljica in kašipot pri vsem tvojem početju! Bodi veren sin svojega naroda! Spoštuj njega jezik in navade! Ali moremo misliti ljudskega učitelja, ki ne sočuvstvuje z ljudstvom,

katerega otroke poučuje in vzgaja? Ne! To je neizogibno protrebno. Kdor naroda ne ljubi, tudi ne more biti njega učitelj. Brez ljubezni ni vzgoje! Kako ti more ljudstvo učitelja spoštovati, o katerem je prepričano, da mu je v vsem nasproten? Kako se more pač pri takem možu dokumentovati stanovska zavest?!

Ne daj se ničesar usiljevati in zaukazovati — in naj si bo od kogarkoli — v kar ni nikjer zakonite podlage, kar je samo izbruh samosilja in dostikrat birokratične nagajivosti! Takemu počenjanju se je treba ustavljati: to zahteva stanovska zavest!

Drži se vedno zakonitih potov — in ni se ti treba bati! S časom si utrdiš svoje stališče, ukrepiš svoj ugled! Upoštevali te bodo tudi navzgor! To vse pa te ojači v tvoji stanovski zavesti!

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Postojne. (V spomin prijatelju učiteljstva.) Učiteljstvo je bilo še v polpreteklem času v tesni zvezi z duhovščino, ki je imela veliko moč in oblast nad slehernim učiteljem, a ta je bil pa brezpraven. Z novim šolskim zakonom se je duhovščini vzela ta moč in oblast. Učiteljski stan je postal enakopraven z drugimi stanovi,^{*)} in seveda tudi z duhovskim stanom. Na podstavi te enakopravnosti se je jelo učiteljstvo organizovati ter ustanovljati svoja društva, h katerim smejo kot podporni člani pristopati tudi prijatelji šolstva in učiteljstva. Število teh naših prijateljev se množi leto za letom; seveda pripadajo le-ti naši prijatelji posvetni inteligenci. Tak prijatelj šolstva in učiteljstva je bil tudi Alojzij Kraigher, trgovec in posestnik v Postojni, ki smo ga dne 22. oktobra pokopali. Spodobi se, da se ga kot prijatelja nove šole in naprednega učiteljstva spominjamo tudi v učiteljskem glasilu. Da imamo v Postojni tako krasno šolsko poslopje, je to največ zasluga pokojnega Kraigherja, zakaj on je bil prvi, ki je izprožil misel in napravil tudi načrt, kako bi se prišlo do denarja za novo šolsko stavbo. Da bi se pa občina preveč ne obremenila, zato je potrkal v ta namen v družbi s pokojnim našim županom Miroslavom Vičičem na usmiljena srca postojnskih rojakov, ki živijo v tujini. In res se je ta načrt prav dobro posrečil, zakaj nabrala sta v dobrem letu nad 60.000 K. S tem, je bila gradba šole zagotovljena. Pa tudi pri načrtu zgradbe je pokojni Kraigher veliko sodeloval, le žal, da so prišli do tega načrta nepraktični „mojstri“, ki so Kraigherjev načrt precej pokvarili.

Gostoljubna Kraigherjeva hiša je bila in je še tukajšnjemu učiteljstvu vedno odprta na stežaj. Če učitelj ali učiteljica ni mogel dobiti v Postojni primernega stanovanja, ga je vzel Kraigher pod svojo streho, kjer je imel za majhen denar dobro hrano in lepo stanovanje.

Zanimiv je tudi ta-le slučaj, ki pa pravzaprav ni že več slučaj, ampak dokaz, da Kraigherjeva rodovina ceni in spoštuje učiteljstvo. Pokojnikova sestra ima učitelja za moža in tri hčerke pokojnikovega brata imajo tudi učitelje za svoje življenske družabnike in letos je pa pokojnega Kraigherja sin, ki je doktor medicine, poročil učiteljico.

Čast rodovini Kraigherjevi in časten bodi spomin Alojzija Kraigherja med slovenskim učiteljstvom!

^{*)} Enakopraven in celo odlikovan samo glede izvrševanja dolžnosti.